

1.700 χρόνια μετά... ποια είναι η δική μας «Νίκαια»;

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Λαρίσης και Τυρνάβου

- **Του Πρωτοσυγκέλλου της Ι. Μ. Λαρίσης και Τυρνάβου,
Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμ. Ιγνατίου Μουρτζανού**

Χίλια επτακόσια χρόνια μετά, η μνήμη της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου δεν έρχεται ως επετειακός θόρυβος ούτε ως εθιμική αναπόληση. Δεν ζητούμε να ανασυνθέσουμε τη σκηνή μιας εποχής, αλλά να αφουγκραστούμε την πνοή που ακόμη κινεί τα βάθη της Εκκλησίας. Κι αυτή η πνοή μάς προκαλεί σε μια εσωτερική εγρήγορση: Τι σημαίνει σήμερα να στεκόμαστε στα βήματα των Πατέρων; Τι περιμένουμε από την πίστη μας και τι καλούμαστε να προσφέρουμε ως ορθόδοξοι χριστιανοί μέσα σε έναν κόσμο που αλλάζει με απροσμέτρητη ταχύτητα;

Η πατερική παρακαταθήκη δεν είναι κειμήλιο σε προθήκη. Είναι δυναμική πραγματικότητα, η οποία μάς ζητά να την ενεργοποιούμε μέσα στην προσωπική μας ζωή, στον τρόπο που σκεφτόμαστε, στον τρόπο που κοινωνούμε με τους ανθρώπους και με τον Θεό. Γι' αυτό και η αληθινή τιμή στους Πατέρες δεν είναι η αναδρομική αναφορά, αλλά η πραγμάτωση του πνεύματός τους στο σήμερα.

1. Τι προσδοκούμε σήμερα ως ορθόδοξοι χριστιανοί;

Ως πιστοί της εποχής μας, δεν αναζητούμε απλώς σταθερά δόγματα· αναζητούμε σταθερό προσανατολισμό μέσα σε έναν ρευστό κόσμο. Αυτή η προσδοκία δεν είναι θεωρητική· είναι υπαρξιακή. Θέλουμε μία πίστη που μπορεί να σταθεί ως άξονας νοήματος, ως σημείο αναφοράς που δεν καταλύεται από τη διαρκή μεταβολή πολιτικών, τεχνολογικών και κοινωνικών συστημάτων.

Προσδοκούμε μία Εκκλησία με ανοιχτή καρδιά και καθαρό λόγο, ικανή να συνομιλήσει με τον σύγχρονο άνθρωπο χωρίς να προδώσει την αλήθεια της. Μία Εκκλησία που παραμένει ζώσα, δημιουργική, φωτεινή, που δεν κλείνεται σε σχήματα του παρελθόντος, χωρίς να το λησμονεί, διότι είναι στοιχείο της ταυτότητάς της, δεν το καθιστά όμως γράμμα. Ο ορθόδοξος χριστιανός σήμερα επιθυμεί πνευματικότητα που αγγίζει τις υπαρξιακές του ανησυχίες: τον φόβο, την αβεβαιότητα, τη μοναξιά, την αναζήτηση ταυτότητας, τη δίψα για αυθεντικότητα.

Προσδοκούμε επίσης ενότητα. Όχι ως τυπική ομοφωνία, αλλά ως βαθιά σύμπνοια καρδιάς, ως κοινό φρόνημα, ως διακονία αγάπης. Μέσα σε έναν κόσμο πολωμένο, συχνά επιθετικό, ο χριστιανός ζητά από την Εκκλησία να αποτελεί χώρο ειρήνης, συμφιλίωσης και διάκρισης. Περιμένει τρόπους κοινοτικής ζωής που δεν εγκλωβίζονται σε εσωστρέφεια, αλλά προβάλλουν μια πρόταση ελπίδας για όλους.

Κι ακόμη, υπάρχει η προσδοκία της προσωπικής μεταμόρφωσης. Για τον ορθόδοξο πιστό, η πνευματικότητα δεν περιορίζεται σε ηθικές επιταγές ούτε σε εξωτερικές πρακτικές· είναι βαθιά διαδικασία αλλαγής του εσωτερικού κόσμου. Θέλουμε ο λόγος της πίστης να μεταμορφώνει πράξεις, σχέσεις, προτεραιότητες, να φωτίζει ακόμη και τις πιο σκοτεινές πτυχές μας με πραότητα και αλήθεια.

2. Πώς θα επιτύχουμε την επανάληψη της πνευματικής κληρονομιάς των Πατέρων;

Η πνευματική κληρονομιά των Πατέρων δεν αναπαράγεται με λόγια, αλλά με τρόπο ζωής. Δεν επαναλαμβάνεται μηχανικά, αλλά αναδύεται μέσα από την ελεύθερη, συνειδητή, προσωπική και συλλογική προσπάθεια. Αν θέλουμε πραγματικά να σταθούμε στα βήματά τους, χρειάζεται να ακολουθήσουμε

ορισμένες ουσιώδεις πορείες.

α. Με εσωτερική καλλιέργεια και νήψη

Οι Πατέρες ήταν άνθρωποι βαθιάς αυτογνωσίας. Στον σημερινό κόσμο, που προσφέρει αμέτρητες διασκορπιστικές δυνάμεις, η επανάληψη της πατερικής εμπειρίας απαιτεί συνεχή επιστροφή στο κέντρο της ύπαρξής μας. Η πνευματική ζωή δεν είναι φυγή από τον κόσμο, αλλά τρόπος να στεκόμαστε μέσα στον κόσμο με αληθινή ελευθερία. Η ανανέωση της εσωτερικής μας προσοχής είναι προϋπόθεση για να αναγνωρίζουμε ό,τι μας απομακρύνει από το ουσιώδες και ό,τι μας φέρνει πιο κοντά στην αλήθεια.

β. Με ειλικρινή αναζήτηση της αλήθειας

Οι Πατέρες δε λειτούργησαν ως ιδεολόγοι, αλλά ως μάρτυρες της αλήθειας. Η επαναφορά αυτής της στάσης στη σύγχρονη ζωή μάς καλεί να προσπεράσουμε επιφανειακές βεβαιότητες και να αναζητούμε την αλήθεια ακόμη κι όταν αυτή ανατρέπει τα συνήθη μας σχήματα. Η αλήθεια δεν κατακτάται με αυτοδικαίωση, αλλά με ταπείνωση, δηλαδή με την ετοιμότητα να αποδεχθούμε τις δικές μας ελλείψεις και να ανοιχτούμε στο βάθος της θείας σοφίας.

γ. Με λόγο και πράξη που δεν αντιφάσκουν

Ο σύγχρονος άνθρωπος-και ο ίδιος ο χριστιανός-κουράζεται από μεγάλες δηλώσεις χωρίς αντίκρισμα. Η πατερική κληρονομιά ζητά συνέπεια· όχι τελειότητα, αλλά ακεραιότητα. Σημαίνει να διαμορφώνουμε έναν λόγο που να αρμόζει σε πράξεις, μία στάση ζωής που να μην διαψεύδει το Ευαγγέλιο που διακηρύσσουμε. Η πνευματική αλήθεια πείθει όχι μόνο επειδή είναι ορθή, αλλά επειδή αποτυπώνεται ενσώματα στο βίωμα του ανθρώπου.

δ. Με κοινότητα που λειτουργεί ως τόπος θεραπείας

Οι Πατέρες συνέδεαν πάντοτε την πνευματική ζωή με την κοινότητα. Σήμερα, η επανάληψη του πνεύματός τους σημαίνει να ξανασκεφτούμε τις ενορίες και τις εκκλησιαστικές κοινότητες όχι ως διοικητικά σχήματα, αλλά ως χώρους θεραπείας, συνύπαρξης, προσφοράς. Η κοινότητα γίνεται τόπος όπου ο καθένας βρίσκει στήριξη, κατανόηση, πορεία. Η πατερική παράδοση δεν κληρονομείται ατομικά· διαφυλάσσεται μέσα στη συλλογικότητα των πιστών που στηρίζουν ο ένας τον άλλο.

ε. Με άνοιγμα στον σύγχρονο κόσμο χωρίς απώλεια ταυτότητας

Οι Πατέρες μίλησαν στη δική τους εποχή με γλώσσα κατανοητή, χωρίς να

θυσιάσουν τίποτα από την αλήθεια. Κάτι ανάλογο καλούμαστε να πράξουμε κι εμείς. Η σύγχρονη κοινωνία χρειάζεται έναν ορθόδοξο λόγο που να μπορεί να συνομιλεί με την επιστήμη, την τεχνολογία, την κοινωνική πραγματικότητα, το πρόσωπο του σημερινού ανθρώπου. Χωρίς φόβο, χωρίς επιθετικότητα, χωρίς απομόνωση. Η επανάληψη της πατερικής στάσης δεν σημαίνει συντήρηση παλαιών σχημάτων, αλλά δημιουργική μετάφραση της αλήθειας στη γλώσσα του καιρού μας.

στ. Με έμπρακτη αγάπη που προπορεύεται του λόγου

Η πνευματική παρακαταθήκη των Πατέρων είναι πάνω από όλα κίνηση αγάπης, μίας αγάπης που ξέρει να σταυρώνεται, να συγχωρεί, να αναλαμβάνει τον άλλο ως πρόσωπο μοναδικό. Σήμερα, αυτή η αγάπη καλείται να εκφραστεί σε πολύπλοκες συνθήκες: μέσα σε οικονομικές δυσκολίες, κοινωνικές εντάσεις, πολιτισμικές διαφορές, τεχνολογικές ανισότητες. Να σταθούμε κοντά στον άνθρωπο όχι μόνο με λόγια, αλλά με έμπρακτη συμπαράσταση, με κατανόηση, με προσωπική θυσία. Η αγάπη είναι εκείνη που δίνει αξιοπιστία σε κάθε ορθόδοξο λόγο.

ζ. Με προσωπική ευθύνη-όχι μετακύλιση της αποστολής στους άλλους

Στα βήματα των Πατέρων δεν πορευόμαστε παθητικά. Δεν περιμένουμε μόνο από κληρικούς, θεολόγους, ή πνευματικούς ανθρώπους να «κρατήσουν» την παράδοση. Ο καθένας μας καλείται να γίνει φορέας αυτής της αλήθειας στη δική του καθημερινότητα: στην οικογένεια, στην εργασία, στη δημόσια ζωή. Κάθε χριστιανός αναλαμβάνει ένα κομμάτι της ευθύνης για την πνευματική ακτινοβολία της Εκκλησίας.

3. Η μεγάλη πρόκληση: να ζούμε το πνεύμα, όχι να μιμούμαστε το γράμμα

Η τιμή προς την πατερική κληρονομιά δεν είναι η αναπαραγωγή ενός ύφους λόγου ή μίας μορφής πνευματικότητας που ανήκει σε άλλους καιρούς. Είναι η εμβάθυνση στο πνεύμα που τους κινούσε. Αυτό το πνεύμα μάς ζητά αλήθεια, αυθεντικότητα, ελευθερία, διάκριση, αγάπη άνευ όρων. Αν επιλέξουμε να ζήσουμε με βάση αυτές τις αξίες, τότε πραγματικά συνεχίζουμε τη ζωή των Πατέρων στον δικό μας χρόνο.

Δεν χρειάζεται να αναζητούμε μεγαλόπνοες κινήσεις. Χρειάζεται να επιτρέψουμε στον Θεό να μας συναντά μέσα στα απλά: στη σιωπή, στον διάλογο, στη συγγνώμη, στη φροντίδα, στη δικαιοσύνη, στην προσωπική προσευχή, στη σχέση μας με τον κάθε άνθρωπο. Εκεί αναπαράγεται η πνευματική κληρονομιά. Εκεί ανανεώνεται η Εκκλησία.

4. Προς μια νέα πατερική ποιότητα ζωής

Το ζητούμενο για τον σύγχρονο ορθόδοξο χριστιανό δεν είναι να «αντιγράψει» τους Πατέρες, αλλά να έχει την ποιότητα ζωής που είχαν: μία ζωή ολοκληρωμένη, αρμονική, ενσωματωμένη στην αλήθεια του Θεού. Μία ζωή στην οποία η πίστη δεν είναι τμήμα, αλλά ολόκληρη η ταυτότητα. Μία ζωή που δε φοβάται τη δυσκολία, δεν αποφεύγει τη σύγκρουση με το ψεύδος, δε διστάζει να αγαπήσει.

1.700 χρόνια μετά, η πρόκληση είναι να φτιάξουμε μία νέα καρδιά. Να κρατήσουμε την πίστη ζωντανή εκεί όπου ο λόγος του κόσμου σκοτεινιάζει. Να αποτελέσουμε μικρές φωτεινές εστίες μέσα στην καθημερινότητα, έτσι ώστε η πνευματική κληρονομιά των Πατέρων να μην παραμένει μία ένδοξη μνήμη, αλλά να γίνεται αδιάλειπτη παρουσία.

Στα βήματα των Πατέρων δεν πορεύεται αυτός που μόνο θυμάται, αλλά αυτός που συνεχίζει. Η πατερική αλήθεια δεν είναι κάτι που απλώς παραλαμβάνουμε· είναι κάτι που αναλαμβάνουμε, για να παραδώσουμε. Είναι ευθύνη, κάλεσμα, αποστολή. Κι αν θέλουμε 1.700 χρόνια μετά να στεκόμαστε ακόμη στο ίδιο φως, τότε χρειάζεται να επιτρέψουμε σε αυτό το φως να μας μεταμορφώσει. Να γίνει τρόπος ζωής, τρόπος σχέσης, τρόπος ύπαρξης.

Τότε μόνο η πνευματική κληρονομιά των Πατέρων δεν θα αποτελεί παρελθόν, αλλά μέλλον. Ένα μέλλον που αρχίζει από την προσωπική καρδιά του καθενός μας και απλώνεται στον κόσμο, στην Εκκλησία ολόκληρη. Ένα μέλλον όπου μπορούμε να πούμε με αλήθεια ότι συνεχίζουμε να περπατάμε στα ίδια βήματα, στο ίδιο φως, στην ίδια πνοή ζωής.

Πηγή: Ιερά Μητρόπολη Λαρίσης και Τυρνάβου

